

PRÁVNICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY

Katedra právní teorie

Seminární práce

**Všeobecná závaznost rozhodnutí Ústavního soudu ČR
(možnosti interpretace čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR)**

Miroslav Šindler
(210241)

2006

Prehlasujem, že som seminárnu prácu na tému: Všeobecná závaznosť rozhodnutí Ústavního soudu ČR (možnosti interpretace čl. 89 odst. 2 Ústavy ČR) spracoval sám a uviedol som všetky použité pramene.

Obsah:

	strana
Úvod	3
Všeobecná charakteristika Ústavného súdu	3
Podmienky zahájenia konania Ústavného súdu	3
Kompetencie Ústavného súdu	4
Konanie Ústavného súdu.....	6
Výklad čl. 89 odst. 2.....	6
Záver.....	7
Zoznam použitých prameňov	9

Úvod

V tejto seminárnej práci by som chcel opísať pozíciu Ústavného súdu, záväznosť jeho rozhodnutí voči ostatným subjektom a samotnú jeho činnosť.

Všeobecná charakteristika Ústavného súdu

Ústavný súd Českej republiky je nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti v Českej republike. Nie je súčasťou sústavy obecných súdov a tvorí autonómny štátny orgán. Je viazaný len ústavnými normami a prameňmi práva na rovnakej úrovni. Jeho primárnou úlohou je chrániť práva fyzických a právnických osôb vyplývajúce z Ústavy Českej republiky, Listiny základných práv a slobôd a z iných ústavných zákonov Českej republiky. Posudzuje tiež súlad medzinárodných zmlúv s Ústavou Českej republiky pred ich ratifikáciou a taktiež má kompetencie v niektorých veciach týkajúcich sa volebného práva.

Sídlom Ústavného súdu Českej republiky je mesto Brno, konkrétne sídli na adrese Joštova 8, 660 83 Brno 2. Ústavný súd je tvorený 15 sudcami, ktorí sú menovaní prezidentom Českej republiky so súhlasom senátu na dobu 10 rokov. Sudcom Ústavného súdu sa môže stať len bezúhonný občan, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie a je najmenej 10 rokov činný v právnickom povolaní. Svojej funkcie sa ujíma zložením sľubu do rúk prezidenta Českej republiky. Sudca ústavného súdu je trestne stíhateľný iba v tom prípade ak senát vysloví súhlas s týmto stíhaním. Ak tak senát neučiní, toto trestné stíhanie je navždy vylúčené. Právom sudcu ústavného súdu je odmietnuť svedectvo v prípade ak sa jedná o skutočnosť, ktorú sa dozvedel v súvislosti s výkonom svojej funkcie, nezávisle na tom, či ešte je alebo už prestal byť sudcom ústavného súdu.

Podmienky zahájenia konania Ústavného súdu

Ústavný súd môže preskúmať len ochranu ústavne zaručených práv. Nie je nadriadeným obecným súdom čiže nemôže rozhodovať o správnosti rozhodnutia tej ktorej inštitúcie len o súlade jej rozhodnutia v danej veci s Ústavou Českej republiky a Listinou základných ľudských práv a slobôd.

Ústavný súd môže začať konanie na podnet fyzickej alebo právnickej osoby, ktorá tvrdí, že bolo porušené základné právo zaručené ústavným poriadkom, právoplatným rozhodnutím v súdnom jednaní, ktorého bola účastníkom. Sťažovateľ (fyzická alebo právnická osoba, ktorá podáva podnet na Ústavný súd) však nesmie vystupovať sám, ale musí byť zastúpený právnym zástupcom. Právny zástupca má mať adekvátne právnické vzdelanie a musí byť výslovne splnomocnený sťažovateľom k tomu, aby vystupoval práve pred Ústavným súdom

a konal v jeho záujme. Na začatie konania je potrebné aby bola Ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť, ktorá sa nazýva petit. Z návrhu, ktorý sťažovateľ predkladá musí byť jasné, čoho sa sťažovateľ dovoľáva. Ak predkladaný petit nespĺňa požadované podmienky Ústavného súdu, najprv je žiadateľ vyzvaný, aby nedostatky odstránil a je mu poskytnutá na to určitá zákonná lehota. Pokiaľ tieto nedostatky nie sú odstránené do lehoty vytyčenej súdom, je táto sťažnosť zamietnutá.

Dôležitou podmienkou v ústavnej sťažnosti sťažovateľa je presné uvedenie jeho základného práva, ktoré bolo porušené a akým zásahom resp. rozhodnutím a ktorý orgán sa tohto porušenia dopustil. Sťažovateľ môže taktiež navrhovať zrušenie ustanovenia právneho predpisu, ale to len v tom prípade, ak bolo dané ustanovenie aplikované a zároveň ak je toto ustanovenie v rozpore s ústavným zákonom. V tomto prípade však musí byť v návrhu uvedené aj ustanovenie zákona alebo ústavného zákona s ktorým je v rozpore. Ústavnou sťažnosťou sa však ústavný súd nemôže zaoberať, ak neboli vyčerpané všetky dostupné riadne, ale aj mimoriadne opravné prostriedky. Ústavnú sťažnosť voči rozhodnutiu je možné podať do 60 dní od doručenia rozhodnutia príslušného súdu.

Kompetencie Ústavného súdu

Ústavný súd Českej republiky má pozíciu tzv. „negatívneho zákonodarcu“, na základe toho nemôže zákony a im podobné právne akty prijímať, ale právne predpisy alebo jednotlivé časti ustanovení rušiť, ak by boli v rozpore s tromi základnými piliermi ústavného súdництва. Za ne sa považuje Ústava Českej republiky, Listina základných práv a slobôd a Zákon o Ústavnom súde.

Kompetencie Ústavného súdu sú stanovené v Ústave Českej republiky.

1) Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánu veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora

- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
 - g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 ods. 2,
 - h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
 - i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
 - j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony
 - k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu,
 - l) o opravném prostředku proti rozhodnutí prezidenta republiky, že referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii nevyhlásí,
 - m) o tom, zda postup při provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii je v souladu s ústavním zákonem o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a se zákonem vydaným k jeho provedení.
- 2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.
- 3) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud
- a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,
 - b) spory o rozsahu kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.¹

Podľa tohto ustanovenia Ústavy je jasné, že kompetencie Ústavného súdu sú síce pomerne široké, avšak nie neobmedzené a niektoré jeho kompetencie môže prevziať, ak je to stanovené zákonom, Najvyšší správny súd. Z daného pomerne širokého rozsahu citovaných kompetencií Ústavného súdu v právnych veciach o ktorých rozhoduje je zrejماً jeho dôležitá pozícia v právnom systéme.

¹ Ústava České republiky, Jiří Motloch-Sagit nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava, ÚZ edice úplných znění, podle stavu k 5.9.2006, číslo 581 s. 12 – 13, čl. 87

Konanie Ústavného súdu

Ak Ústavný súd rozhodne o podanej žiadosti kladne a nájde základné právo garantované Ústavou alebo Ústavným zákonom, či Listinou základných práv a slobôd, ktoré bolo porušené, uzná túto ústavnú sťažnosť odôvodnenou. Následne môže Ústavný súd pristúpiť k samotnému zrušeniu rozhodnutia, ktoré bolo sťažovateľom napadnuté. Tiež môže prikázať, ak je to možné aby bol obnovený stav pred porušením tohto jeho práva. Ak sa sťažnosť týkala orgánu verejnej správy, môže príslušnému orgánu nariadiť, aby zastavil aktivity porušujúce práva sťažovateľa.

Výklad čl. 89 odst. 2

Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.²

Podľa tohto článku Ústavy Českej republiky má každé rozhodnutie Ústavného súdu a nálezy Ústavného súdu právnu silu rovnakú ako zákon. Sú teda obecné záväzné pre všetky subjekty. Ako som vyššie uviedol Ústavný súd má postavenie tzv. „negatívneho zákonodarcu“ z čoho vyplýva, že môže rušiť zákony alebo podzákonné predpisy, avšak nemôže rušiť normy na úrovni ústavy alebo ústavného zákona alebo jednotlivé zákony len pozmeňovať.

Vždy sa jedná o rozhodnutie v konkrétnych veciach, ktoré sú orgány a osoby, ktorých sa toto rozhodnutie dotýka záväzné. Všetky orgány a osoby v tomto odseku môžu byť vnímané rôzne, ale podľa môjho názoru sa jedna predovšetkým o orgány a osoby ktorých sa dané rozhodnutie týka priamo. Avšak nakoľko je právna sila nariadenia Ústavného súdu rovná sile zákona, musia sa nimi teda riadiť všetky osoby, či už právnická alebo fyzické ako aj jednotlivé orgány štátnej správy nezávisle na tom, či boli v danej sťažnosti priamymi účastníkmi.

Právny názor Ústavného súdu, v odôvodnení rozhodnutia k danej sťažnosti, má tiež svoj význam. Je výrazom aplikácie Ústavy, Listiny základných práv a slobôd alebo Medzinárodnej zmluvy.

² Ústava České republiky, Jiří Motloch-Sagit nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava, ÚZ edice úplných znění, podle stavu k 5.9.2006, číslo 581 s. 13 čl. 89 odst. 2

Ďalší a zároveň jediný opravný prostriedok voči rozhodnutiu Ústavného súdu je podanie sťažnosti k Európskemu súdu pre ľudské práva, sídliacemu na adrese: European Court of Human Rights Registrar Council of Europe F-67075 Strasbourg Cedex France.

Z toho vyplýva najsilnejšia pozícia Ústavného súdu v súdnom systéme Českej republiky. Podľa toho by sa malo aj nahliadať na judikáty vydané Ústavným súdom teda by mali byť vzorom pre rozhodnutia ostatných súdov a taktiež by mali byť nimi v plnej miere rešpektované. Rozhodnutie Ústavného súdu by mali byť záväzné aj pre zákonodarné orgány aby sa už priamo pri zákonodarnom procese prihliadalo na súlad právnych noriem s Ústavou a ostatnými právnymi dokumentmi. Predchádzalo by sa tak nesúladu právnych prepisov v legislatíve so zákonmi s vyššou alebo rovnakou právnou silou.

Záver

V mnohých už samotný názov Ústavný súd evokuje jeho vysoký stupeň dôležitosti v právnom systéme ako je jeho spätosť s Ústavou a to umocňuje aj pohľad na jeho rozhodnutia, ktoré majú silu zákona. Aj z toho hľadiska, že Ústavný súd stojí mimo súdneho systému a odvolanie sa k vyššej inštancii je možné len k Európskemu súdu pre ľudské práva, dokazuje jeho silnú pozíciu a tiež právoplatnosť a záväznosť jeho rozhodnutí z toho vyplývajúcu.

Podľa môjho názoru má Ústavný súd Českej republiky dôležitú úlohu v judikatúre, nakoľko jeho postavenie ako „negatívneho zákonodarného orgánu“ ho stavia na pozíciu orgánu potrebného pre zaručenie právnej istoty pri vykonávaní súdnictva v právnom štáte.

Práve pre právne prípady v rozpore so zákonom je tu inštitút Ústavného súdu, ktorý dohliada na to aby boli právne akty aplikovateľné správnym spôsobom a najmä v súlade s Ústavou, Listinou základných práv a slobôd a právnymi princípmi. Z toho vyplýva neodmysliteľná úloha Ústavného súdu v právnom systéme a takisto dôležitosť a záväznosť jeho nariadení pre všetky subjekty vrátane fyzických osôb, právnických osôb a orgánov či už štátnej správy alebo územnej samosprávy.

Jedným z dôležitých predpokladov právneho a efektívneho pôsobenia Ústavného súdu je obsadenie postov sudcami, ktorí sú vo svojej profesii jedineční a vedomí si právneho statusu spoločnosti.

Zaručenie základných ľudských práv a slobôd je v každej spoločnosti pokladané za fundamentálnu zložku ochrany demokracie a charakteristickým znakom modernej spoločnosti. Z tohto dôvodu je pozícia Ústavného súdu a jeho rozhodnutí jedným

z najdôležitejších prvkov potrebných na ochranu tohto stavu spoločnosti, tak isto ako na zaručenie rovnakých práv pre každú osobu a vytvorenie a najem udržanie statusu právneho štátu nielen navonok ale najmä aj v jeho samotnej podstate.

Zoznam použitých prameňov:

Ústava České republiky, Jiří Motloch-Sagit nakladatelství ekonomické a právní literatury
Ostrava, ÚZ edice úplných znění, podle stavu k 5.9.2006, číslo 581, ISBN 80-7208-587-5

Aleš Gerloch, Teorie práva, 3. vydanie, vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, s.r.o.
Plzeň, 2004, ISBN 80-86473-85-6

<http://www.justice.cz>

<http://www.justice.gov.sk>

<http://www.concourtr.cz>

<http://www.concourt.sk>